

Onnettomuustietoinstituutti

Onnettomuustietoa tiiviisti 2/2024

Traktorimönkijäonnettomuudet vuosina 2013–2022

Tämä julkaisu perustuu liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimiin vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin kuolemaan johtaneisiin tieliikenneonnettomuuksiin sekä vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin liikennevakuutuksesta korvattuihin liikennevahinkoihin.

Tarkastelua varten tutkijalautakunta-aineistosta poistettiin sairauskohtausonnettomuudet.

Kaikista tarkastelluista muuttujista ei ole saatavilla kattavasti tietoja. Tässä raportissa prosenttiluvut laskettiin tiedossa olevista tapauksista.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI)
tietopalvelu@oti.fi

Tietopalvelu arkisin: 040 450 4666

Päähavainnot traktorimönkijäonnettomuuksisesta

- 1** Tieltä suistuminen oli yleisin onnettomuustyyppi traktorimönkijäkuljettajien aiheuttamissa kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa.
- 2** Kuolemaan johtaneisiin onnettomuuksiin osallisista traktorimönkijäkuljettajista puolet oli päihtyneitä.
- 3** Joka kolmas liikennevakuutuksesta korvattu traktorimönkijävahinko oli henkilövahinko.

Kuolemaan johtaneet traktorimönkijäonnettomuudet

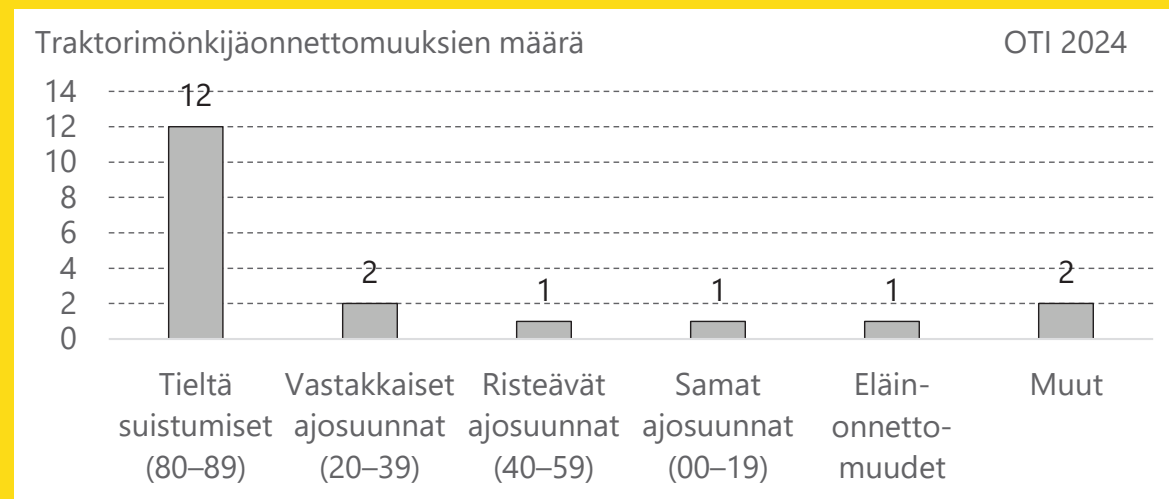
Vuosina 2013–2022 tieliikenteessä tapahtui 19 sellaista kuolemaan johtanutta onnettomuutta, joissa oli osallisena traktorimönkijä. Jokaisessa onnettomuudessa oli osallisena yksi traktorimönkijä. Onnettomuuksia tapahtui 1–3 kappaletta vuodessa.

Kuolemaan johtaneet traktorimönkijäonnettomuudet olivat pääasiassa tieltä suistumisia. Lisäksi tapahtui kolme traktorimönkijän ja toisen moottoriajoneuvon välistä yhteenajoa, yksi traktorimönkijän ja polkupyöräilijän välinen yhteenajo sekä yksi eläinonnettomuus. (Kuvio 1.)

Onnettomuuksissa kuoli kaikkiaan 19 henkilöä, joista 14 oli traktorimönkijän kuljettajia, kaksi näiden matkustajia ja kolme muiden ajoneuvojen kuljettajia.

Kuolleiden lisäksi traktorimönkijöiden kuljettajista yksi vammautui vakavasti, kaksi lievästi ja yksi selvisi vammoitta. Yksi traktorimönkijän matkustaja vammautui vakavasti, kaksi vammautui lievästi ja yksi selvisi vammoitta.

Traktorimönkijäonnettomuuksien määrä onnettomuustyypeittäin

Kuvio 1 Traktorimönkijöille vuosina 2013–2022 tapahtuneet kuolemaan johtaneet tieliikenneonnettomuudet onnettomuustyypeittäin. Sulkeissa onnettomuustyyppikuvaston mukaiset onnettomuustyyppinumerot.

Traktorimönkijäonnettomuuksien määrä onnettomuustyypeittäin

Paikka ja olosuhteet

Vuosina 2013–2022 tapahtuneista kuolemaan johtaneista traktorimönkijäonnettomuuksista 10 tapahtui yksityisteillä, 5 maanteillä (kaikki yhdysteillä), 3 kaduilla ja yksi metsäautotiellä. Onnettomuuksista 14 tapahtui sorapintaisella tiellä ja 5 kestopäällystetyllä tiellä. Tien pinta oli kuiva 13 tapauksessa, märkä kahdessa tapauksessa ja luminen tai jäinen neljässä tapauksessa.

Onnettomuuksista 9 tapahtui päivänvalossa ja 10 hämärän tai pimeään aikaan. Kaikki osalliset traktorimönkijäkuljettajat olivat vapaa-aikaan tai asiointiin liittyvällä matkalla.

Onnettomuuksista 11 tapahtui loppuviikon päivinä perjantaina–sunnuntaina ja 8 maanantaina–torstaina. Onnettomuuksista 12 tapahtui illan klo 19.00 ja aamuyön klo 05.00 välisenä aikana, ja 7 onnettomuutta aamun klo 09.00 ja alkuillan 18.00 välisenä aikana.

Kuolemaan johtaneet traktorimönkijäonnettomuudet

Traktorimönkijät

Onnettomuuksiin osallisista traktorimönkijöistä 17 oli avomallisia mönkijöitä, joita ohjattiin ohjaustangolla. Yksi oli rinnakkain istuttava mönkijä, jossa oli turvakaari sekä turvavyöt ja jota ohjattiin ohjauspyörällä. Näiden lisäksi yhden mönkijän ohjaamo oli umpinainen, sitä ohjattiin ohjauspyörällä ja istumapaikoilla oli turvavyöt.

Seitsemän traktorimönkijän nopeusrajoitin oli ohitettu, jolloin mönkijällä oli mahdollista ylittää ajoneuvoluokalle määrätty suurin sallittu nopeus.

Yhteen mönkijään oli asennettu autonrenkaat, kun taas muissa 18 mönkijässä oli karkeakuvioiset mönkijöihin tarkoitetut renkaat.

Suojakypärän käyttö ja vammautuminen

Ohjaustangolla varustettujen avomallisten 17 traktorimönkijän yhteensä 21 kuljettajasta ja matkustajasta 14 ei käyttänyt suojakypärää. Seitsemän kuljettajaa ja matkustajaa käytti suojakypärää, mutta kolmella kypärän hihna oli löysällä tai kiinnittämättä ja kypärä putosi onnettomuuden aikana.

Tutkijalautakuntien arvioiden mukaan kypärän käyttö olisi voinut pelastaa kuolemalta kaksi traktorimönkijän kuljettajaa.

Onnettomuuksissa kuolleista joka toinen sai kuolettavat vammansa jäädessään puristuksiin kaatuneen mönkijän alle tai pudotessaan mönkijän kyydistä ja mönkijän kulkiessa ylitse.

Kuolemaan johtaneet traktorimönkijäonnettomuudet

Kuljettajien ikä, sukupuoli ja ajokokemus

Onnettomuuksiin osallisista 19 traktorimönkijäkuljettajasta 6 oli alle 21-vuotiaita, 5 oli 25–44-vuotiaita, 4 oli 45–64-vuotiaita ja 4 oli 65-vuotiaita tai iäkkäämpiä (kuvio 2). Kaikki kuljettajat olivat miehiä.

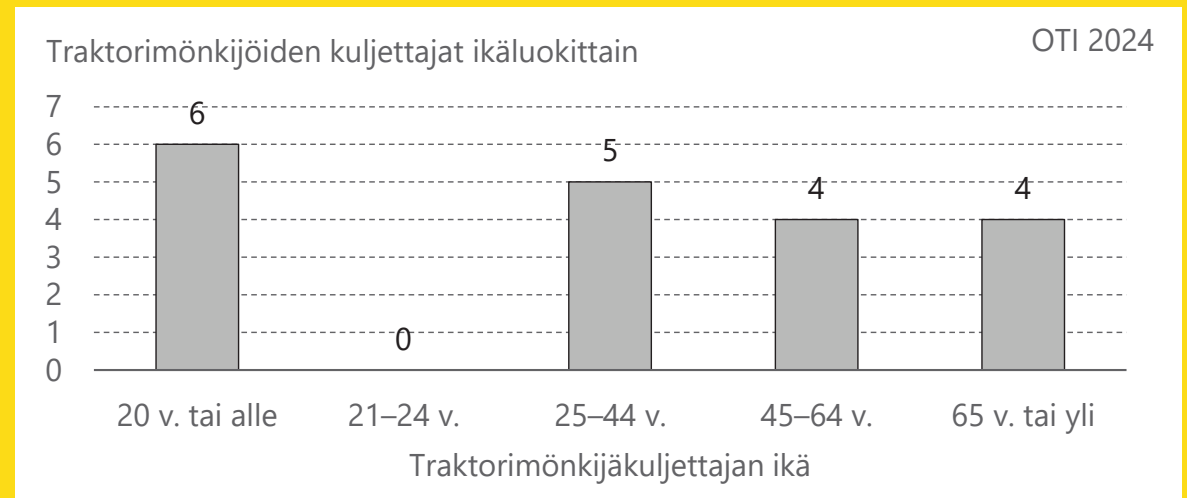
Kuljettajista 12 oli kohtalaisen tai erittäin kokeneita traktorimönkijän kuljettajia. Neljä kuljettajaa oli hyvin kokemattomia ja kolmen kuljettajan ajokokemus ei ole tiedossa.

Kuljettajien päihtymys, ajo-oikeus ja aiemmat rikkomukset

Onnettomuuksiin osallisista 19 traktorimönkijäkuljettajasta 11 oli päihtyneitä. Kaikki päihtyneet kuljettajat olivat ainoastaan alkoholin vaikutuksen alaisia. Yhden kuljettajan päihteistä ei ole tietoa.

Onnettomuuksiin osallisista traktorimönkijäkuljettajista kaikilla oli onnettomuushetkellä voimassa ollut ajo-oikeus, mutta yhden kuljettajan ajo-oikeus ei riittänyt traktorimönkijän kuljettamiseen.

Traktorimönkijäkuljettajien ikäjakauma

Kuvio 2 Kuolemaan johtaneissa tieliikenneonnettomuuksissa vuosina 2013–2022 osallisena olleet traktorimönkijäkuljettajat ikäluokittain.

Kuolemaan johtaneissa traktorimönkijäonnettomuuksissa todettuja riskitekijöitä ja turvallisuuden parannusehdotuksia

Tyypillisiä tutkijalautakuntien toteamia riskitekijöitä

- Nopeudenrajoitin ohitettu
- Tuttu liikkumisympäristö vähensi varovaisuutta
- Suojakypärä ei käytössä
- Suuri tilannenopeus
- Kuljettajan päihtymys
- Riskihakuinen ajokäyttäytyminen syrjäisellä tiealueella
- Kuljettajan väsymys
- Liian alhaiset rengaspaineet maantieajoon
- Kuljettajan kokemattomuus
- Lyhytakselivälisen ajoneuvon vaikea hallittavuus.

Tutkijalautakuntien esittämiä parannusehdotuksia

- Nopeudenrajoittimen ohittaminen on tehtävä vaikeammaksi
- Mönkijäkuljettajille on lisättävä tiedotusta ja kurssimahdollisuuksia eri olosuhteissa ajamisesta, mönkijän hallittavuudesta ja turvavarusteista
- Mönkijöiden kuljettaminen alkoholin vaikutuksen alaisena tulee estää teknisesti esimerkiksi alkolukon avulla
- Liikenteen valvontaa on lisättävä merkittävästi syrjäisemmillä seuduilla sekä kohdennettava traktorimönkijäkuljettajiin
- Avomallisiin traktorimönkijöihin tulee määrätä turvakaaret ja turvavyöt pakolliseksi.

Liikennevahinkoaineiston tarkastelu

Tarkastelu sisältää kaikki traktorimönkijöiden liikennevahingot. Rajauksia ei ole tehty tapahtumapaikan suhteen, joten oheiset tiedot sisältävät myös tiealueen ulkopuolella tapahtuneet vahingot.

Onnettomuustietoinstituutti

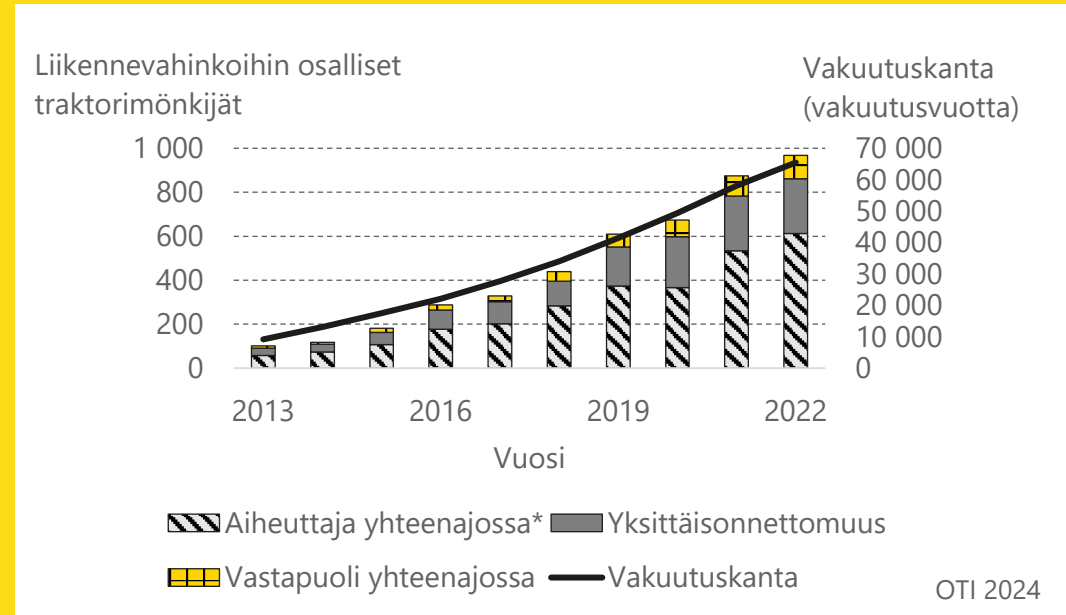
Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

Liikennevahinkoihin osallisten traktorimönkijöiden määrä kymmenkertaistui vuosina 2013–2022 noin sadasta mönkijästä lähes tuhanteen mönkijään. Eniten kasvoi yhteenajo-onnettomuuksissa aiheuttajana olleiden traktorimönkijöiden määrä. (Kuvio 3.)

Liikennevahinkoihin osallisista traktorimönkijöistä 61 % oli aiheuttajana yhteenajo-onnettomuudessa, 10 % vastapuolena yhteenajo-onnettomuudessa ja 29 % ajoi yksittäisonnettomuuden.

Traktorimönkijöiden vakuutuskanta eli liikennevakuutusvuosien yhteenlaskettu määrä seitsenkertaistui tarkastelujakson aikana noin 9 000 vakuutusvuodesta noin 65 000 vakuutusvuoteen.

Liikennevahinkoihin osallisten traktorimönkijöiden määrän kehitys

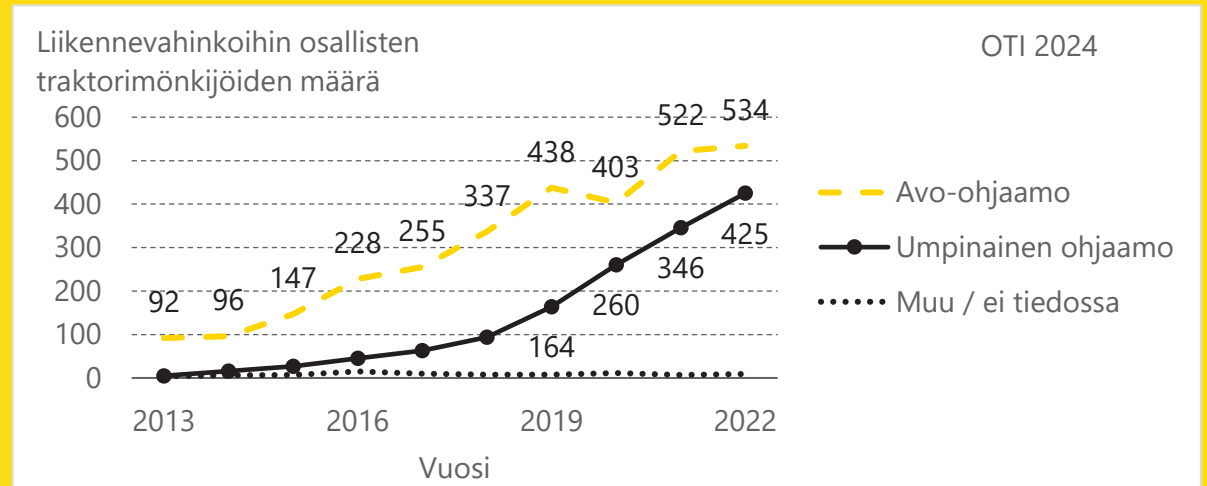
Kuvio 3. Vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin liikennevakuutuksesta korvattuihin vahinkoihin osallisten traktorimönkijöiden määrät sekä traktorimönkijöiden liikennevakuutuskannan kehitys.

*Moottoriajoneuvojen ja jalankulkijoiden tai polkupyöräilijöiden välisissä yhteentörmäyksissä jalankulkijan tai polkupyöräilijän omaisuus- ja henkilövahinkokorvaukset maksetaan moottoriajoneuvon liikennevakuutuksesta huolimatta siitä, kuka yhteenajon aiheutti. Tästä syystä liikennevahinkotilastossa moottoriajoneuvot esiintyvät aina näiden yhteenajojen aiheuttajina.

Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

Vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin liikennevahinkoihin osallisista traktorimönkijöistä keskimäärin joka kolmas (33 %) oli ohjaamotyypiltään umpinainen, kun taas 67 % oli avo-ohjaamollisia. Umpinaisella ohjaamolla varustettujen traktorimönkijöiden määrä liikennevahingoissa kääntyi vuonna 2019 aiempaa jyrkempään kasvuun ja määrä on lähes tynyt avo-ohjaamollisten määrää. Vuonna 2022 tapahtuneisiin liikennevahinkoihin osallisista traktorimönkijöistä 46 % oli umpinaisella ohjaamolla varustettuja. (Kuvio 4.)

Liikennevahinkoihin osalliset traktorimönkijät ohjaamotyypin mukaan

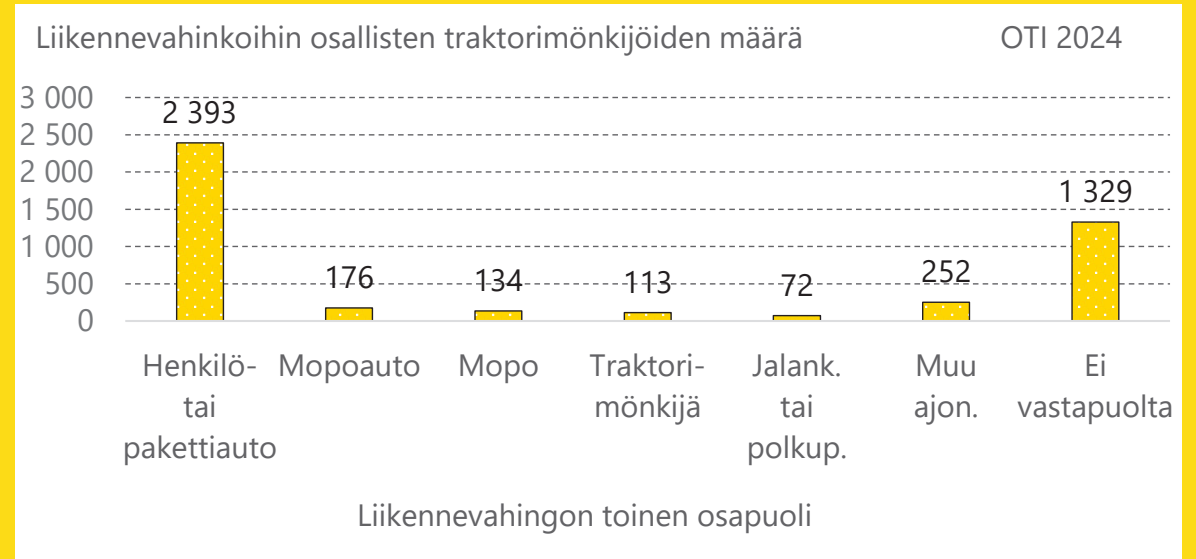
Kuvio 4. Vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin liikennevakuutuksesta korvattuihin vahinkoihin osallisten traktorimönkijöiden määrät ohjaamotyypin mukaan.

Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

Yleisin traktorimönkijän liikennevahinko oli yhteenajo henkilö- tai pakettiauton kanssa. Niistä vuosina 2013–2022 tapahtuneista liikennevahingoista, joissa oli osallisena traktorimönkijä, 54 % oli yhteenajoja henkilöauton tai pakettiauton kanssa (kuvio 5). Traktorimönkijä oli tyypillisesti yhteenajon aiheuttaja.

Liikennevahinkoihin osallisista traktorimönkijöistä 16 % oli yhteenajo-onnettomuudessa muun ajoneuvon kuin henkilö- tai pakettiauton kanssa tai törmäsi jalankulkijaan.

Muut osalliset traktorimönkijöiden liikennevahingoissa

Kuvio 5. Vuosina 2013–2022 tapahtuneet liikennevahingot. Traktorimönkijävahinkojen toiset osapuolet (riippumatta vahingon aiheuttajasta).

Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

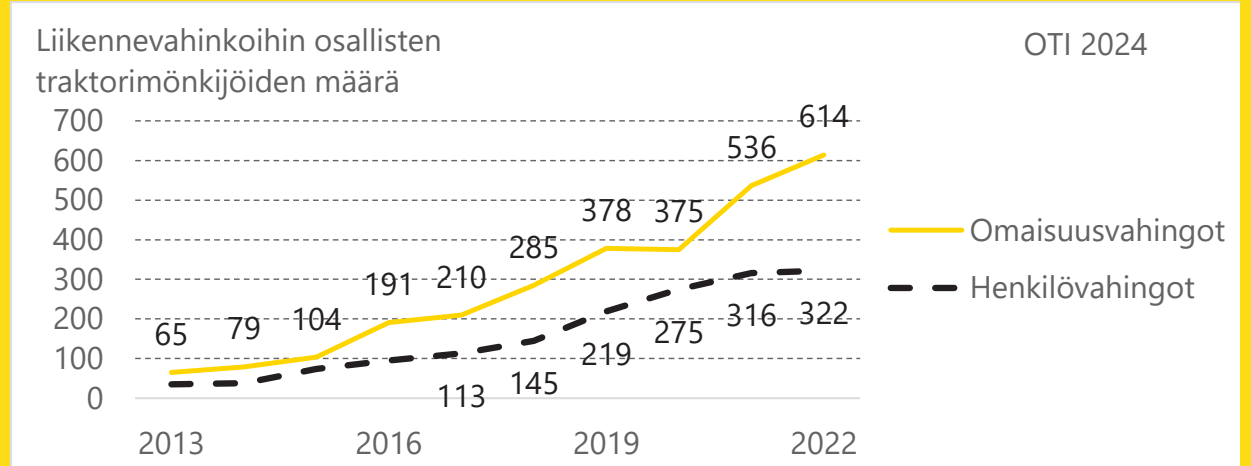
Sellaisista vuosina 2013–2022 tapahtuneista liikennevahingoista, joissa oli osallisena traktorimönkijä, 36 % oli henkilövahinkoja* ja 64 % johti ainoastaan omaisuusvahinkoihin** (kuvio 6).

Henkilövahinkokorvauksia saaneiden traktorimönkijäkuljettajien ja -matkustajien yhteenlaskettu määrä kymmenkertaistui kymmenessä vuodessa (kuvio 7). Suurin osa henkilövahinkokorvauksia saaneista vammautui lievästi. Lievästi vammautuneiksi luokitellaan myös vammojen tarkistuskäynnillä selvinneet henkilöt. Vaikeasti vammautuneiden ja kuolleiden osuus oli noin 3 % henkilövahinkokorvauksia saaneista.

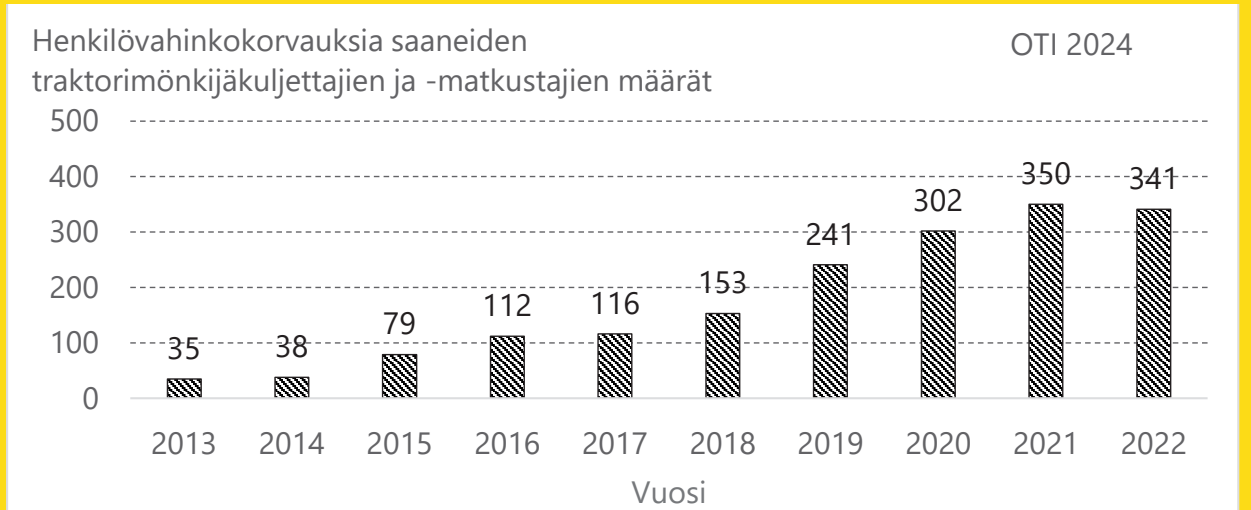
*Henkilövahinko on liikennevahinko, jonka yhteydessä vähintään yhden osallisena olleen henkilön saamat vammat tai vammojen tarkistuttaminen ovat johtaneet liikennevakuutuksesta maksettuihin korvauksiin.

**Omaisuusvahinko on liikennevahinko, jonka johdosta ei ole maksettu korvausta henkilövahingosta.

Henkilövahinkojen osuus

Kuvio 6. Vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin liikennevahinkoihin osallisten traktorimönkijöiden määrät omaisuus- ja henkilövahingoissa.

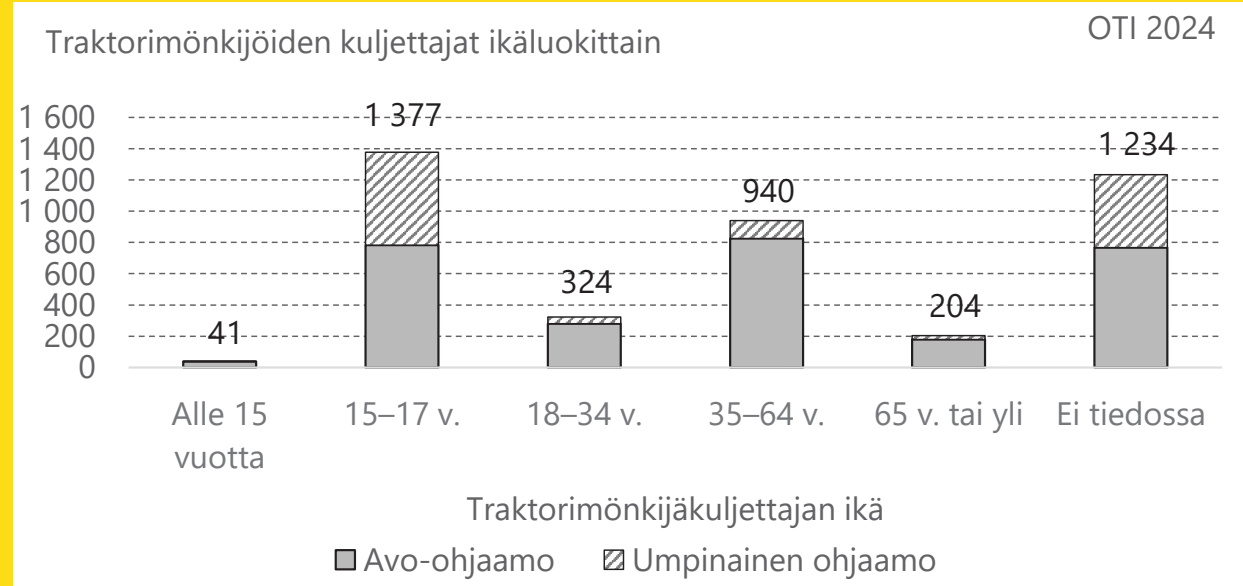

Kuvio 7. Vuosina 2013–2022 tapahtuneissa liikennevahingoissa henkilövahinkokorvauksia saaneiden traktorimönkijäkuljettajien ja -matkustajien kokonaismäärät.

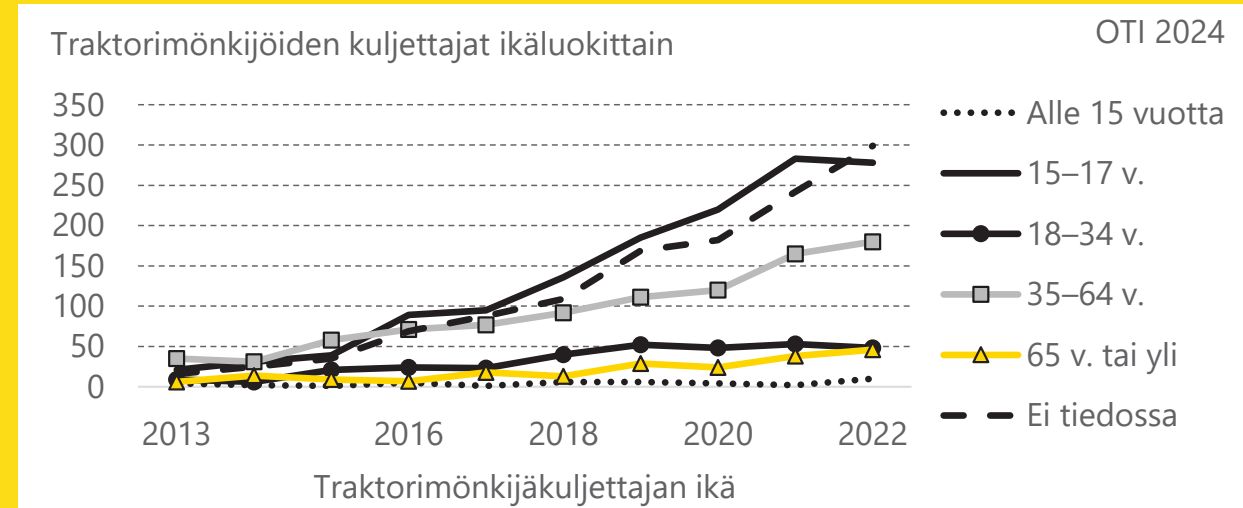
Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

Vuosina 2013–2022 tapahtuneissa liikennevahingoissa aiheuttajana olleista traktorimönkijäkuljettajista suurin, ja eniten kasvanut, ikäryhmä ovat 15–17-vuotiaat. Toiseksi suurin ikäryhmä ovat 35–64-vuotiaat. Ikäluokkia tarkasteltaessa tulee huomioida, että joka kolmannen kuljettajan (30 %) ikä ei ole tiedossa. (Kuviot 8 ja 9).

Traktorimönkijöiden kuljettajien ikäjakauma

Kuvio 8. Vuosina 2013–2022 tapahtuneissa liikennevahingoissa aiheuttajana olleiden traktorimönkijäkuljettajien määrät ikäluokittain.

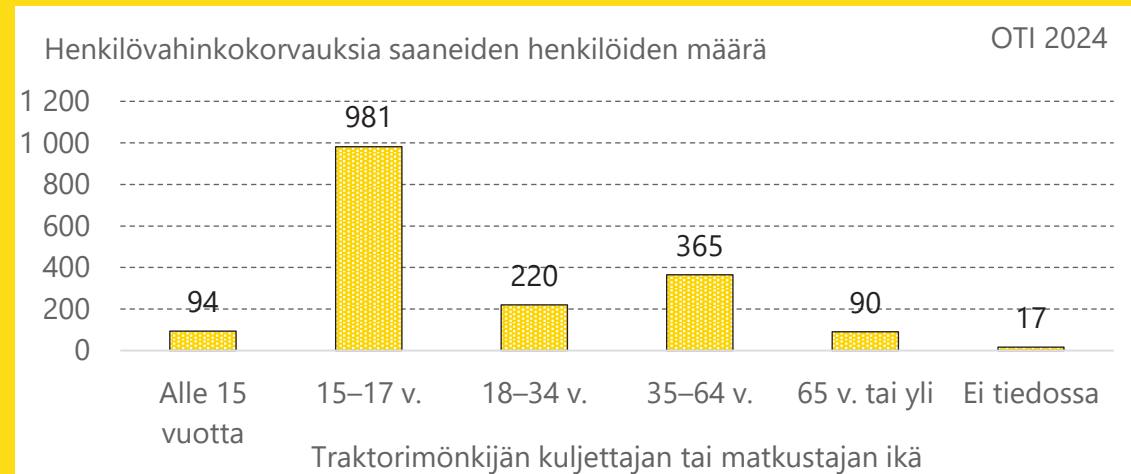

Kuvio 9. Vuosina 2013–2022 tapahtuneissa liikennevahingoissa aiheuttajana olleiden traktorimönkijäkuljettajien määrät ikäluokittain.

Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

Vuosina 2013–2022 tapahtuneissa liikennevahingoissa henkilövahinkokorvausta saaneista traktorimönkijäkuljettajista ja -matkustajista 56 % oli 15–17-vuotiaita (kuvio 10).

Henkilövahinkokorvauksia saaneiden traktorimönkijäkuljettajien ja -matkustajien ikäjakauma

Kuvio 10. Henkilövahinkokorvauksia saaneiden traktorimönkijäkuljettajien ja -matkustajien määrät ikäluokittain vuosina 2013–2022 tapahtuneissa liikennevahingoissa.

Liikennevakuutuksesta korvatut traktorimönkijävahingot

Traktorimönkijöiden liikennevahingoista kolmannes (35 %) tapahtui pysäköintialueilla, pihoilla, huoltoasemilla tai vastaavilla alueilla, kun taas 17 % tapahtui tarkemmin määrittelemättömillä muilla alueilla, kuten maastossa. Näin ollen noin puolet liikennevahingoista tapahtui muualla kuin varsinaisilla teillä ja kaduilla. (Taulukko 1.)

Niistä liikennevahingoista, joista oli käytettävissä tarkemmin luokiteltu tieto onnettomuustyyppistä, yleisimpiä olivat peruutusvahingot (20 %), peräänajot (16 %) ja tieltä suistumiset (11 %). Vahingoista 9 % oli törmäyksiä pysäköityyn ajoneuvoon tai muuhun esteeseen ja 7 % oli kumoonajoja. Vahingoista 18 % oli muun tyyppisiä vahinkoja, kuten risteävien ajosuuntien vahinkoja ja kohtaamisonnettomuuksia. Lisäksi vahingoista 19 % oli kirjattu tarkemmin määrittelemättömien ns. muiden vahinkojen luokkaan.

Traktorimönkijöiden liikennevahinkojen tapahtumispaikat

Tapahtumispaikka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Yhteensä
Suora tie	16	29	23	59	56	86	126	156	213	209	973
Etuajo-oikeutettu risteys	7	6	15	17	22	51	72	72	78	106	446
Kaarre	6	4	22	27	27	46	50	60	74	73	389
Tasa-arvoinen risteys	2	6	3	8	12	11	24	33	38	42	179
Yksityistien liittymä	4	4	6	16	9	20	15	10	19	22	125
Silta	0	0	0	2	1	0	1	1	2	4	11
Tasoristeys	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	3
Ei tiedossa	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Pysäköintialue*	45	40	72	112	120	136	199	217	300	329	1 570
Muu alue**	20	28	37	44	76	79	110	101	126	151	772
Yhteensä	100	117	178	286	323	430	597	650	852	936	4 469

Taulukko 1. Vuosina 2013–2022 tapahtuneisiin liikennevahinkoihin osalliset traktorimönkijät vahingon tapahtumispaikan mukaan.

*Pysäköintialue, piha, huoltoasema tai vastaava

**Aineisto sisältää myös maastossa tapahtuneet liikennevahingot

Lisätietoa:

Onnettomuustietoinstituutti (OTI)

tietopalvelu@oti.fi

Tietopalvelu arkisin: 040 450 4666

Liikennevakuutuksesta korvattuja liikennevahinkoja voi tarkastella myös OTIn liikennevahinkoportaalissa www.oti.fi/Liikennevahinkoportti

Katso käytetyt määritelmät www.oti.fi/maaritelmat

Kuvioiden data [Excel-tiedostona](#)

Raporttiin voi viitata seuraavasti: Rätty E. 2024. Onnettomuustietoa tiiviisti 2/2024. Traktorimönkijäonnettomuudet vuosina 2013–2022. Onnettomuustietoinstituutti OTI. Helsinki.

ISBN 978-952-7335-30-7

Onnettomuustietoinstituutti (OTI) tekee työtä ennaltaehkäistäkseen liikenneonnettomuuksia Suomessa. OTI koordinoi liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien toimintaa ja hallinnoi tutkinnasta kerättyä tietoa muiden liikennevahinkotilastojensa lisäksi. Instituutti toimii erillisenä yksikkönä Liikennevakuutuskeskuksessa. **www.oti.fi**